

بسم الله الرحمن الرحيم

**هشتمین گزارش سه ماهه وزارت امور خارجه
به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی
در خصوص اجرای برجام
(۲۶ مهر لغایت ۲۶ دی ۱۳۹۶)**

گزارش حاضر هشتمین گزارش وزارت امور خارجه است که در اجرای تبصره‌ی یک قانون «اقدام متناسب و متقابل دولت جمهوری اسلامی ایران در اجرای برجام» مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱ مجلس شورای اسلامی تهیه و به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.^۱ این گزارش در چهار بخش (۱) موانع و چالش‌ها؛ (۲) پیگیری مطالبات جمهوری اسلامی ایران و اقدامات وزارت امور خارجه؛ (۳) آخرین تحولات در حوزه‌ی رفع تحریم‌ها؛ و (۴) آخرین تحولات در حوزه‌ی فعالیت‌های هسته‌ای، سازماندهی شده و دوره‌ی سه ماهه‌ی ۲۶ مهر لغایت ۲۶ دی ۱۳۹۶ را در بر می‌گیرد.

همانگونه که در گزارش پیشین نیز بیان شد، رئیس‌جمهور آمریکا در روز ۲۱ مهر ۱۳۹۶، بی‌اعتناء به گزارش‌های مکرر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مورد اجرای تعهدات توافقی هسته‌ای توسط ایران و در یک رویکرد سیاسی، از تأیید پایبندی ایران به برجام سر باز زد. علیرغم اینکه این اقدام رئیس‌جمهور آمریکا در تبعیت از قانون داخلی سال ۲۰۱۵ این کشور موسوم به قانون «بررسی توافقی هسته‌ای ایران» (اینارا)^۲ صورت گرفته و بنابر این فی‌نفسه اقدامی داخلی است و بر وظیفه آمریکا در اجرای تعهدات بین‌المللی دولت آمریکا در چارچوب برجام تأثیری ندارد، ولی در عمل این اقدام یکجانبه و با سوءنیت، می‌تواند موجب تشدید فضای تردید و در نتیجه اثرگذاری منفی بر بهره‌مندی کامل ایران از برجام شود. از سوی دیگر، این اقدام کاملاً سیاسی دولت آمریکا، موجب عکس‌العمل جامعه‌ی جهانی و به طور ویژه سایر کشورهای طرف برجام شده، و همه آنها همراه

(۱) بر اساس تبصره‌ی مزبور «وزیر امور خارجه موظف است روند اجرای توافقتنامه را هر سه ماه یک بار به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی گزارش دهد». گزارش‌های سه ماهه‌ی پیشین به ترتیب در تاریخ‌های ۱۳۹۵/۱/۲۶، ۱۳۹۵/۴/۲۶، ۱۳۹۵/۷/۲۶، ۱۳۹۵/۱۰/۲۶، ۱۳۹۶/۱/۲۶، ۱۳۹۶/۴/۲۶ و ۱۳۹۶/۷/۲۶ تقدیم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی شده است.

2) Iran Nuclear Agreement Review Act (2015) INARA

با اکثریت غالب دیگر کشورهای عضو جامعه بین‌المللی، با اشاره به پایبندی کامل ایران به تعهدات خود وفق برجام خواهان اجرای کامل برجام توسط دولت ایالات متحده آمریکا شده‌اند.

اقدامات آمریکا علیه برجام، به ویژه اظهارات غیرمسئولانه‌ی مقامات ارشد آمریکایی، بر فضای هفتمین نشست کمیسیون مشترک برجام نیز اثر گذاشت. در این نشست که با حضور نمایندگان همه طرف‌های برجام در تاریخ ۲۲ آذر ۱۳۹۶ در وین برگزار شد، جمهوری اسلامی ایران ضمن برشمردن موارد بدعهدی آمریکا در اجرای تعهدات خود در برجام، این کشور را مسئول بلاتکلیفی ایجاد شده در فضای پس از برجام و مانع عمده در برابر بهره‌مندی کامل ایران از منافع برجام اعلام کرد. در این کمیسیون نمایندگان بانک مرکزی و سازمان هواپیمایی جمهوری اسلامی نیز شرکت داشتند و موارد قصور آمریکا در عمل به تعهدات خود در حوزه‌ی روابط بانکی و صدور مجوزهای خرید هواپیمای غیرنظامی را بیان کردند. اعضای کمیسیون با تأیید نظرات ایران، از آمریکا خواستند به تعهدات خود وفق برجام پایبند باشد.

در ۲۷ آذر ۱۳۹۶ استراتژی جدید امنیت ملی آمریکا منتشر شد. نکات مندرج در این استراتژی در رابطه با جمهوری اسلامی ایران، تکرار رویکردهای مبتنی بر ذهنیت‌ها و پیش داوری‌های خصمانه و غیرمنطقی همیشگی علیه ملت ایران می باشد.

در ۲۲ دی رییس جمهور آمریکا علیرغم تهدیدات قبلی خود، یک بار دیگر اسقاطیه‌های تحریم‌های هسته‌ای ایران را به زعم خود برای آخرین بار همراه با چهار شرط مخالف نص و روح برجام تمدید کرد. وی از کنگره آمریکا و کشورهای اروپایی عضو برجام خواست که این شروط و سایر خواسته‌های سیاسی وی را ظرف ۱۲۰ روز آینده تأمین کنند و در غیر این صورت وی از تمدید مجدد اسقاطیه‌ها امتناع خواهد کرد.

بخش نخست

موانع و چالش‌ها

علیرغم گشایش‌هایی که پس از روز اجرایی شدن در ۲۶ دی ۱۳۹۴ در حوزه‌های اقتصادی مندرج در برجام صورت گرفته است؛ نظیر آزاد شدن بخشی از سرمایه‌های مسدود شده‌ی کشور، حل مشکل صادرات نفت و بازگشت میزان صادرات روزانه‌ی نفت خام به دوران پیش از تحریم‌ها، حل مشکلات حوزه‌ی حمل و نقل دریایی و بازگشت ناوگان دریایی کشورمان به مسیرهای کشتیرانی بین‌المللی، خرید چندین فروند هواپیمای غیرنظامی با فاینانس خارجی و عقد قراردادهایی در عرصه صنعت خودروسازی، کماکان موانعی در مسیر اجرای موفقیت‌آمیز این سند وجود دارد که مجموعاً «انتفاع کامل» جمهوری اسلامی ایران از برجام را با مشکل روبرو ساخته است. عمده‌ی چالش‌های اجرای برجام بعد از روز اجرا را می‌توان نتیجه «بدعهدی‌های آمریکا و ایجاد فضای ابهام و بلا تکلیفی» دانست.

بدعهدی‌های آمریکا و ایجاد فضای ابهام و بلا تکلیفی

در طول دو سال گذشته موارد نقض، بدعهدی، تأخیر، تعلل و تخطی آمریکا از برجام از جمله چالش‌های اصلی اجرای برجام در سطح بین‌المللی بوده است. در گزارش سه‌ماهه‌ی قبلی موارد نقض و بدعهدی آمریکا به اطلاع مجلس محترم شورای اسلامی رسید. در این گزارش نیز ضمن تأکید مجدد بر تاثیرات منفی مواردی که در گزارش قبل مطرح گردیدند، به مواردی اشاره می‌شود که در سه ماهه‌ی اخیر روند اجرای برجام و تاثیر رفع تحریم‌ها را به صورت خاص تحت تاثیر قرار داده و توسط نمایندگان کشورمان در کارگروه رفع تحریم‌های کمیسیون مشترک برجام و جلسه اصلی کمیسیون، به ترتیب در تاریخ‌های ۲۱ و ۲۲ آذر ۱۳۹۶ مطرح شدند.

مقامات آمریکایی از جمله رئیس‌جمهور این کشور در طول سه ماه گذشته به سخنان و اقدامات غیرسازنده و فاقد حسن نیت در قبال برجام ادامه دادند. در تاریخ ۱۳ اکتبر ۲۰۱۷ رئیس‌جمهور آمریکا از تأیید حیاتی بودن رفع تحریم‌های برجام برای منافع ملی آمریکا و تأیید پایبندی ایران به برجام خودداری کرد. وفق قانون ۲۰۱۵ «بررسی توافق هسته‌ای ایران» در صورت عدم تأیید پایبندی ایران به برجام یا اعلام غیرحیاتی بودن رفع تحریم‌های برجام برای منافع ملی این کشور، کنگره می‌تواند در یک دوره زمانی ۶۰ روزه موضوع را با اولویت بررسی و اقدامات آمریکا علیه ایران را تصویب کند. بدین ترتیب، تصمیم‌گیری در مورد سرنوشت برجام

به کنگره محول شد. با این حال دوره زمانی ۶۰ روزه کنگره در تاریخ ۲۲ آذر ۱۳۹۶ بدون اقدام خاصی منقضی گردید و کنگره از بازگرداندن مجدد تحریم ها علیه ایران ناتوان ماند.

رئیس جمهور آمریکا در روز جمعه ۲۲ دی ۱۳۹۶ (۱۲ ژانویه ۲۰۱۸) اسقاطیه‌های تحریم‌های هسته‌ای ایران را همراه با چهار شرط تمدید کرد. وی با این حال در ادامه تلاش های خود برای از بین بردن برجام، کنگره آمریکا و اروپائیان را مخاطب قرار داد و اظهار داشت که آماده است با همکاری هر دو حزب آمریکا، قانونی در خصوص ایران تهیه کند که در آن (۱) ایران ملزم باشد در صورت درخواست سازمان انرژی اتمی فوراً اجازه‌ی دسترسی به همه‌ی مکان‌ها را بدهد؛ (۲) اطمینان حاصل شود که ایران هرگز دارای سلاح هسته‌ای نخواهد شد؛ (۳) بر خلاف توافق هسته‌ای، قانون جدید دارای تاریخ انقضا نباشد؛ و (۴) تصریح شود موشک‌های دوربرد و برنامه‌ی تسلیحات هسته‌ای از یکدیگر قابل تفکیک نیستند و ایران را به خاطر ساخت و تولید موشک مورد تحریم شدید قرار دهد.

در بیانیه مورخ ۲۲ دی ماه، رئیس جمهور آمریکا همچنین متحدین اروپایی خود را مخاطب قرار داده و پس از پرداختن به مسائل بی ارتباط با برجام، نظیر موضوعات موشکی، حقوق بشر و حمایت از حزب الله لبنان، تمدید اسقاطیه‌ها را صرفاً با هدف جلب موافقت اروپائیان و برای رفع آنچه که وی "نواقص وحشتناک توافق هسته‌ای" می خواند، عنوان کرد و تهدید نمود در صورتی که نتواند با اروپایی‌ها به توافق برسد، اسقاطیه‌های تحریم‌ها را در دوره بعدی تمدید نخواهد کرد.

بیانیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در واکنش به بیانیه رییس جمهور آمریکا

در پاسخ به اظهارات و ادعاهای رئیس جمهور آمریکا، وزارت امور خارجه بلافاصله بیانیه زیر را در همان تاریخ ۲۲ دی ۱۳۹۶ صادر نمود:

روز جمعه مورخ ۲۲ دی ۱۳۹۶ رئیس جمهور آمریکا علیرغم تلاش یک ساله خود برای از بین بردن برجام، بار دیگر ناگزیر به تمدید اسقاطیه های الزامی در برجام گردید. استحکام درونی برجام و حمایت بین المللی از این توافق، راه را بر تلاش های آقای ترامپ، رژیم صهیونیستی و اتحاد نامیمون تندروهای جنگ طلب برای لغو این توافق یا ایجاد تغییرات در آن بسته است.

با این حال، رئیس جمهور آمریکا بر اساس رویه یک ساله خود همچنان به اقدامات خصمانه علیه مردم ایران ادامه داده و تهدیداتی را تکرار می‌کند که بارها در اجرای آنها ناتوان مانده است و با ادامه روش یک سال گذشته خود همزمان با انجام اقدامات اجباری مندرج در برجام، و برای نشان دادن خصومت با مردم بزرگ ایران، از سر استیصال تعدادی از اتباع ایرانی و غیرایرانی را به بهانه های غیرقانونی، کهنه و مضحک در فهرست تحریم قرار داده است تا حداقل جبران بخشی از ناکامی های خود را کرده باشد .

جمهوری اسلامی ایران با محکوم کردن تهدیدات آمریکا و اضافه کردن افراد جدید به فهرست تحریم ها، نکات زیر را مورد تاکید قرار می دهد:

۱- جمهوری اسلامی ایران همراه با اعضای دیگر برجام و جامعه جهانی بارها تاکید کرده است که برجام یک سند معتبر بین المللی است و به هیچ عنوان قابل مذاکره مجدد نیست.

۲- جمهوری اسلامی ایران صراحتاً تاکید می نماید که هیچ اقدامی فراتر از تعهدات خود در برجام را انجام نخواهد داد، هیچ تغییری در این توافق را نه اکنون و نه در آینده نخواهد پذیرفت، و اجازه نمی دهد هیچ ارتباطی بین برجام و هر موضوع دیگری برقرار گردد.

۳- دولت آمریکا، همچون سایر اعضای برجام موظف به اجرای تمامی تعهدات خود می باشد و چنانچه به بهانه‌های واهی از تکالیف خود شانه خالی نماید می بایست مسئولیت عواقب آن را به طور کامل پذیرا باشد.

۴- دولت آمریکا در طول دو سالی که از اجرای برجام می گذرد همواره با بدعهدی ها، تعلل ها و سیاست های خصمانه خود مفاد مختلفی از برجام را زیر پا گذارده است. سیاست یک سال گذشته آقای ترامپ و بیانیه امروزه در تعارض صریح با بندهای ۲۶، ۲۸ و ۲۹ برجام است و جمهوری اسلامی ایران این تخلف آشکار را به کمیسیون مشترک برجام گزارش و آن را پیگیری خواهد کرد.

۵- تصمیم رژیم آمریکا برای افزودن تعدادی از اتباع ایرانی و غیر ایرانی به فهرست خودساخته و غیرقانونی تحریمی آمریکا، فقط و فقط اثبات کننده استمرار خصومت هیات حاکمه آمریکا علیه ملت بزرگ ایران است.

۶- اقدام خصمانه و غیرقانونی رژیم ترامپ در قرار دادن نام حضرت آیت الله آملی لاریجانی ریاست محترم قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران در فهرست به اصطلاح تحریم های جدید آمریکا از تمامی خطوط قرمز رفتاری در جامعه بین المللی عبور کرده و اقدامی خلاف اصول آمره حقوق بین الملل و نقض تعهدات دوجانبه و بین المللی ایالات متحده است که حتماً با واکنش جدی جمهوری اسلامی پاسخ داده خواهد شد و مسئولیت تمامی تبعات این اقدام خصمانه بعهدہ دولت ایالات متحده خواهد بود.

۷- استناد به مفهوم والای حقوق بشر برای تحریم مقامات و شهرمندان ایران از سوی رژیم که مهمترین متحدینش بدترین ناقضان حقوق بشر و حقوق بشردوستانه در تاریخ معاصرند، و از سوی فردی که آلوده به ذهنیت نژادپرستانه و بیگانه ستیزی بوده و عبارات کثیف نژادپرستانه اخیر او علیه ملت‌های مختلف انزجار جامعه بین المللی و مردم آمریکا را برانگیخته است، و کسی که فروش میلیاردها دلار سلاح برای قتل عام انسان های بیگانه در خاورمیانه و ترویج خشونت و هرج و مرج را افتخار خود می داند، مایه وهن و بی آبرویی برای ملل متمدن و لکه ننگی برای زمامداری مدرن به شمار می آید.

- ۸- دولت آمریکا که خود همواره طی دهه های گذشته و در حال حاضر سیاه ترین کارنامه را در جهان در سرکوب ملت های آزادیخواه و حمایت از رژیم های سرکوب گر، از جمله حمایت بی قید و شرط از نظام ستم شاهی و انجام کودتا علیه دولت دموکراتیک منتخب مردم ایران در گذشته و حمایت از دولتهای اشغالگر، متجاوز و سرکوبگر همچون رژیم صهیونیستی و اذتاب منطقه ای اش از اراضی اشغالی فلسطینی تا بحرین و یمن دارد، از سوئی با ریختن اشک تمساح در حرکتی مزورانه و با سردادن شعارهای سراپا دروغ مدعی حمایت از حقوق بشر مردم ایران می شود و از سوئی دیگر با اعمال تحریم های ظالمانه، ممنوع ساختن ورود شهروندان ایرانی به آن کشور و دیگر رفتارهای توهین آمیز، ملت متمدن ایران را تروریست لقب می دهد.
- ۹- اعمال تحریم های غیر قانونی، و اظهارات و تحرکات خصمانه دولت آمریکا علیه مسئولین و ملت رشید ایران که از ماهیت زیاده خواهی و خوی سلطه طلبی حاکمان آمریکا ناشی می شود، همواره و همیشه برای افکار عمومی و وجدان بیدار مردم ایران و جهان سیاستی شکست خورده و بی اعتبار تلقی شده است و دست یازیدن به چنین اقداماتی ناشی از سرخوردگی این کشور از بیداری ملت فهیم ایران در مقابله با اقدامات مداخله جویانه و طراحی شده برای ایجاد اغتشاش و بحران در جمهوری اسلامی ایران طی دهه های گذشته و بخصوص در جریان وقایع اخیر است.
- ۱۰- ایالات متحده باید بیاموزد که قوای سه گانه مقتدر جمهوری اسلامی ایران که مستظهر به پشتیبانی قاطبه ملت همیشه سرفراز ایران هستند، باهمدلی و وحدت کلمه، واقعی به این نوع سیاست ها و استانداردهای دوگانه و خصمانه علیه کشور خود نگذاشته و در زمان مقتضی پاسخ مناسبی به اینگونه اقدامات خصومت آمیز آمریکا خواهد داد.

بخش دوّم

پیگیری مطالبات جمهوری اسلامی ایران

به منظور مقابله با اقدامات ضد برجامی آمریکا و طرح مطالبات بر حق جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور خارجه تلاش کرده است تا از کلیه ظرفیت‌های موجود در برجام، نظیر کمیسیون مشترک و کارگروه رفع تحریم‌ها و همچنین ظرفیت‌های دیپلماتیک و مذاکرات دوجانبه استفاده کند. علاوه بر این، طی دو سال از اجرای برجام، وزیر امور خارجه کشورمان تمامی رفتارهای ضد برجامی آمریکا را در قالب ۱۰ نامه به خانم موگرینی، به عنوان هماهنگ‌کننده‌ی کمیسیون مشترک برجام، ثبت و ضبط کرده است.

طرح شکایات و پیگیری مطالبات جمهوری اسلامی ایران در کمیسیون مشترک برجام

دهمین نشست کمیسیون مشترک برجام (هفتمین بعد از اجرایی شدن برجام) در تاریخ ۲۲ آذر ۱۳۹۶ با حضور نمایندگان همه طرف‌های برجام در وین برگزار شد. این نشست عمدتاً متمرکز بر بحث روند تحریم‌ها بود. به درخواست جمهوری اسلامی ایران پیش از جلسه‌ی کمیسیون مشترک، کارگروه رفع تحریم‌ها در مورخ ۲۱ آذر تشکیل جلسه داد و به شکایات ایران از آمریکا، به ویژه اظهارات مغایر برجام مقامات امریکایی و تعلل و تاخیر در صدور مجوزها و اعلامیه‌های اصلاحی برای فروش هواپیماهای غیرنظامی به ایران، رسیدگی نمود. در نشست کارگروه همه اعضای کمیسیون برجام بر مشروعیت مطالبات ایران صحنه گذاشتند و خواستار اجرای دقیق و کامل تعهدات برجامی توسط آمریکا شدند. این موضوع در گزارش کارگروه به کمیسیون نیز به خوبی منعکس گردید و در کنار استدلالات هیات ایرانی، فضای کمیسیون را به سمت حمایت از مطالبات برحق کشورمان سوق داد.

در نشست کمیسیون مشترک پس از استماع گزارش کارگروه رفع تحریم‌ها در حمایت از جمهوری اسلامی ایران، مراتب اعتراض شدید کشورمان نسبت به تداوم اقدامات یکجانبه‌ی آمریکا و رویکرد غیرمسئولانه‌ی این کشور در قبال برجام بیان شد. عدم حسن نیت آمریکا در ایفای تعهدات خود نیز به صورت مستند تشریح شد. در ادامه تمامی هیات‌ها از جمله سه هیات اروپایی، علاوه بر تأکید بر اهمیت و اعتبار برجام، به هیات امریکایی نسبت به عدم اجرای بندهایی از برجام، عدم همکاری و پاسخگویی اوفک و سیاست‌های مبهم رئیس‌جمهور آن کشور اعتراض کردند و خواهان اصلاح این سیاست‌ها شدند. هیات امریکایی ضمن تلاش برای توجیه کاستی‌های موجود در عملکرد آمریکا، نهایتاً به شکلی صریح بر پایبندی دولت این کشور به برجام تأکید کرد و گفت که دولت آمریکا قصدی برای عدم اجرای تعهدات خود ندارد. در بیانیه مطبوعاتی که خانم اشمید در پایان

کمیسیون مشترک به عنوان رئیس و هماهنگ کننده جلسه منتشر کرد، ضمن استقبال از ادامه پایبندی ایران به برجام و تاکید بر اینکه مسئول راستی آزمایی برجام بر اساس قطعنامه شورای امنیت تنها آژانس بین المللی انرژی اتمی می باشد، آمده است که شرکت کنندگان بر ضرورت اجرای مستمر رفع تحریم ها به نحوی که «تحقق موثر» منافع مربوطه (برای ایران) را ممکن سازد تاکید کردند.

حمایت بین المللی از برجام

در سه ماه گذشته به موازات اقدامات غیرسازنده آمریکا در اجرای تعهدات برجامی خود، حمایت بین المللی از برجام و اجرای موفقیت آمیز آن نیز شدت گرفته است. سیاست حکیمانه جمهوری اسلامی ایران، دیپلماسی فعال و هماهنگی نهادهای داخلی در اجرای دقیق و صادقانه برجام نقش غیرقابل انکاری در بسیج حمایت بین المللی از برجام به عنوان محصول منحصر به فرد دیپلماسی داشته است.

الف) موضع اتحادیه اروپا در حمایت از اجرای برجام

متعاقب خودداری آمریکا از تأیید حیاتی بودن رفع تحریم های برجام برای منافع ملی آمریکا، جامعه بین المللی نسبت به این اقدام آمریکا واکنش نشان داد و بسیاری از کشورها مخالفت خود را با آن ابراز نمودند. موضع کلیه طرف های برجام نسبت به این تحول نیز واحد بود.

متعاقب خودداری آمریکا از تأیید پایبندی ایران به برجام، در آبان ماه خانم فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، به واشنگتن سفر و با اعضای کنگره آمریکا به صورت دوجانبه و جمعی دیدار و گفتگو کرد. وی در ۱۶ آبان ۱۳۹۶ اعلام کرد که اتحادیه اروپا به گزارش های متعدد آژانس بین المللی انرژی اتمی در خصوص پایبندی کامل ایران به تعهدات خود وفق توافق هسته ای کاملاً اطمینان دارد و بر ضرورت ادامه برجام و اجرای کامل به عنوان یک اولویت مهم و راهبردی اروپا تأکید می کند. مقامات اتحادیه اروپایی همچنین بارها تأکید کرده اند برقرار ماندن برجام و اجرای کامل آن جز اولویت های امنیتی اروپا محسوب می شود و با امنیت قاره اروپا گره خورده است. این موضع اروپایی در هر مناسبت دیگری در طول سه ماه گذشته از سوی مقامات مختلف اروپایی تکرار شده است.

ب) حمایت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از اجرای برجام

در بازه زمانی این گزارش، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان مرجع صلاحیتدار برای نظارت و راستی‌آزمایی پایبندی ایران به برجام، برای دهمین بار پایبندی جمهوری اسلامی ایران را مورد تأیید قرار داد (گزارش رسمی مورخ ۲۳ نوامبر ۲۰۱۷ برابر با ۲ آذر ۱۳۹۶). در این دوره مدیرکل آژانس با مقامات آمریکایی دیدار و بر ضرورت اجرای موفقیت‌آمیز برجام تأکید کرد. آقای آمانو نیز در نطق رسمی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تأکید کرد که ایران به تعهدات خود وفق برجام عمل کرده است و در این راستا، متذکر شد که آژانس به مکان‌هایی که برای نظارت و راستی‌آزمایی نیاز بوده دسترسی لازم را داشته است. این اظهارات پاسخ ضمنی به ادعای مقامات آمریکایی مبنی بر محدودیت دسترسی آژانس می‌باشد.

بخش سوم

آخرین تحولات در حوزه‌ی رفع تحریم‌ها

پس از اجرایی شدن برجام تحریم‌های مرتبط با موضوع هسته‌ای علیه ایران رفع و گشایش‌های قابل ملاحظه‌ای در مسیر بازگشت ایران به شرایط عادی آغاز شد. در گزارش‌های قبلی، خصوصاً گزارش‌های مربوط به سال نخست اجرای برجام، گشایش‌ها و دستاوردهای عمده کشور در حوزه‌های مختلف، با استناد به آمار و اطلاعات دریافتی از دستگاه‌های مختلف اجرایی و اقتصادی، به تفصیل تشریح گردید. انعکاس آمار و اطلاعات واصله از دستگاه‌ها در گزارش‌های سه ماهه‌ی وزارت امور خارجه، عمدتاً به منظور تبیین ملموس‌تر گشایش‌ها و مقایسه‌ی شرایط قبل و پس از اجرای برجام صورت می‌گیرد و به منزله گزارش عملکرد دستگاه‌های مختلف تلقی نمی‌شود. بدیهی است دستگاه‌های اجرایی و اقتصادی کشور در خصوص عملکرد خود و ارسال آمار و اطلاعات مورد نیاز نمایندگان محترم راساً اقدام خواهند کرد.

عمده‌ترین تحولات سه ماهه‌ی اخیر در حوزه‌ی رفع تحریم‌ها بر اساس اطلاعات واصله از دستگاه‌های ذیربط به شرح زیر است:

حوزه‌ی نفت، گاز و پتروشیمی

بر اساس گزارش‌های وزارت نفت طی سه ماه گذشته، عمده‌ی تحولات مربوط به حوزه‌ی نفت، گاز و پتروشیمی در محورهای ذیل به شرح زیر است؛

الف) صادرات نفت خام و میعانات گازی

صادرات نفت خام و میعانات گازی کشور در سه ماهه‌ی سوم سال ۱۳۹۶ به طور متوسط حدود ۲ میلیون و ۵۹۹ هزار بشکه در روز بوده است. پس از اجرای برجام تاکنون، این روند به طور طبیعی سیر گردیده است. نسبت به سه ماهه‌ی دوم سال جاری، روند صادرات نفت خام و میعانات گازی کشور تغییر چندانی نداشته که این امر نشان‌دهنده‌ی ایجاد ثبات در روند صادرات آن محصولات پس از برجام می‌باشد.

ب) درآمد حاصل از نفت خام و میعانات گازی

روند تولید و صادرات نفت خام و میعانات گازی با آهنگی رو به رشد ادامه داشته است. در آمد کشور از محل صادرات نفت خام و میعانات گازی در سه ماهه‌ی دوم سال ۱۳۹۶ بالغ بر ۱۱/۳۴ میلیارد دلار بوده که نسبت به سه ماهه‌ی اول سال جاری بیش از ۶۰۰ میلیون دلار بیشتر بوده است.

ج) همکاری های بین المللی، سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی پروژه‌های صنعت نفت

مذاکرات جهت عملی نمودن تفاهم‌نامه‌های سرمایه‌گذاری انجام شده در حوزه‌های مختلف نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی که در گزارش‌های قبلی به تفکیک ذکر گردیده است در حال پیگیری می‌باشد. ضمناً، در جریان سفر رئیس‌جمهور روسیه به تهران قراردادی موقت با شرکت‌های نفتی روسیه به امضا رسید. شرکت روسی گازپروم و سازمان توسعه و نوسازی صنعتی ایران موافقت‌نامه‌ای درباره‌ی همکاری در زمینه‌ی اجرایی کردن طرح‌های گاز مایع امضا کردند

د) واردات تجهیزات کلیدی صنعت نفت

واردات کالاها و تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت و گاز کشور پس از برجام تسهیل شده است. برای نمونه بر اساس گزارش دریافتی از مدیریت پشتیبانی ساخت و تامین کالای نفت، اعتبار اسنادی قرارداد «ساخت و تامین کالا همراه با انتقال تکنولوژی و دانش فنی ساخت لوله‌های مغزی CRA به داخل کشور» که در خرداد ۱۳۹۶ بین شرکت ملی نفت ایران و یک شرکت اروپایی منعقد شده بود، در آذر ماه سال جاری با دریافت ضمانت‌نامه‌ی بانکی معتبر از اعضای کنسرسیوم عملیاتی گردیده است. قرارداد «ساخت و تامین لوله‌های حفاری و لوله‌های وزنه به همراه انتقال فناوری و استفاده از توان تولید داخل» منعقد بین شرکت ملی نفت ایران و یک کنسرسیوم اروپایی نیز به مرحله اجرایی نزدیک شده است.

حوزه‌ی حمل و نقل

در سه ماه گذشته، مذاکرات برخی از شرکت‌های هوایی کشورمان برای انعقاد قرارداد خرید هواپیمای مسافربری جدیدی از شرکت‌های بین‌المللی ادامه یافت و پیشرفت‌های قابل توجهی در این خصوص حاصل شده است. بر اساس گزارش‌های دریافتی از وزارت راه و شهرسازی مهم‌ترین تحولات این حوزه به شرح زیر است:

الف) حوزه حمل و نقل ریلی

گشایش اعتبار اسنادی قرارداد برقی کردن خط آهن تهران-مشهد با چین: مدت اجرای این قرارداد ۴ سال خواهد بود و ارزش کلی آن ۲/۵۶ میلیارد دلار است.

امضای تفاهم‌نامه‌ی تامین مالی ساخت مشترک واگن و لوکوموتیو با روسیه: ارزش این تفاهم‌نامه ۳ میلیارد یورو و مدت زمان آن ۵ سال است که بین شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران و مرکز صادرات روسیه منعقد شده است. بر اساس این قرارداد، ۲۰ هزار واگن باری، ۱۰۰۰ واگن مسافری و ۳۵۰ لوکوموتیو مشترکاً توسط شرکت های روسی و ایرانی در ایران ساخته خواهد شد.

انعقاد قرارداد تجاری با کره جنوبی برای تولید مشترک ریل باس: این قرارداد برای تولید مشترک ۴۵۰ واگن ریل باس به ارزش ۷۲۰ میلیون یورو به مدت ۶/۵ سال اجرا شد.

ب) حوزه‌ی حمل و نقل دریایی

فاز یک بندر شهید بهشتی چابهار در ۱۲ آذرماه سال جاری افتتاح شد. گفتنی است تاکنون بیش از ۳۵۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری صورت گرفته و با بهره‌برداری از فاز نخست این بندر ظرفیت تخلیه و بارگیری سالانه‌ی کالا از ۲/۵ به ۸/۵ میلیون تن می‌رسد. بنا به برنامه‌ریزی‌های انجام شده، پس از بهره‌برداری کامل از این بندر، ظرفیت تخلیه و بارگیری سالانه به ۸۲ میلیون تن کالا خواهد رسید.

ج) حوزه‌ی حمل و نقل هوایی

بنا بر توافق صورت گرفته میان شرکت ایران‌ایر و شرکت هواپیماسازی ATR، دو فروند دیگر از مجموع ۲۰ فروند هواپیمای خریداری شده ATR72-200 در نهم دی‌ماه سال جاری در فرودگاه مهرآباد به زمین نشست. پیش از این، ۶ فروند دیگر از این هواپیماها تحویل گرفته شده بود.

همچنین یک فروند هواپیمای متوسط-مقیاس CRG-200 در اوایل دی ماه وارد ناوگان هوایی کشور شد. دو فروند دیگر نیز در آینده‌ی نزدیک تحویل گرفته خواهد شد. علاوه بر این در اجرای قرارداد خرید ۱۰ فروند هواپیمای کوچک-مقیاس، دو فروند هواپیماهای ۵۰ نفره امبرائر-۱۴۵ وارد ناوگان هوایی کشور شده است.

با وجود این، به دلیل تعلل آمریکا در صدور به موقع برخی مجوزهای مورد نیاز برای فروش هواپیماهای مسافربری یا خدمات و قطعات مربوطه، فرآیند عادی خرید هواپیما در مواردی با مشکلاتی مواجه شده است. این موضوع به تفصیل در کمیسیون مشترک مطرح گردید و همه طرف های برجام از امریکا خواستند تا به

تعهداتش در این خصوص به سرعت عمل کند. از سوی دیگر، مجلس نمایندگان آمریکا در روز ۲۳ آذر ۱۳۹۶ طرح افزایش نظارت بر فروش هواپیما به ایران را تصویب کرد. تشریفات تصویب این طرح و تبدیل به قانون هنوز نهایی نشده است.

د) حوزه‌ی حمل و نقل محصولات نفتی

حسب اطلاع از شرکت ملی نفتکش ایران، آخرین تحولات مربوط به عادی شدن فعالیت‌ها و مراودات این شرکت به شرح زیر می‌باشد:

- عضویت شرکت ملی نفتکش ایران در OCIMF^۳ یا انجمن بین‌المللی شرکت‌های نفتی تجدید شد. این امر می‌تواند برای بازاریابی بین‌المللی شرکت مفید باشد.
- ناوگان شرکت ملی نفتکش از پوشش کلپ‌های IGA^۴ برخوردار شده‌اند. در همین ارتباط تمامی کشتی‌های ناوگان شرکت ملی نفتکش به واسطه‌ی دارا بودن پوشش IGA دارای پوشش ITOPF^۵ یا فدراسیون بین‌المللی مالکین تانکرها در ارتباط با آلودگی نیز شده‌اند که از دیگر الزامات اجاره‌ی کشتی‌های تانکر در بازارهای بین‌المللی می‌باشد.
- موانع استفاده از پرچم‌های خارجی جهت تسهیل تردد و بازاریابی ناوگان شرکت ملی نفتکش ایران در سطح بین‌المللی رفع گردیده است.
- بازرسی نفتکش‌های ناوگان توسط موسسات رده‌بندی و عضو گروه IACS^۶ موجب اخذ گواهینامه‌های سلامت فنی کشتی‌های ناوگان شده که پیش‌نیاز اخذ بیمه‌های معتبر بین‌المللی می‌باشد. ضمناً این امر امکان بازاریابی بهینه را برای کشتی‌های ناوگان نفتکش کشور فراهم نموده است.
- فراهم آوردن امکان تعمیر و یا ساخت کشتی با همکاری تولیدکنندگان معتبر خارجی که باعث کاهش هزینه‌ها و حذف واسطه‌ها و بهبود کیفیت شده است. همچنین امکان تعمیرات دستگاه‌ها و سیستم‌های کنترل و هشدار دهنده‌ی ماشین‌آلات نیز با شروع به کار یک شرکت معتبر خارجی در ایران امکان پذیر شد.
- امکان خرید ماشین‌آلات برای کشتی‌ها از سازندگان معتبر، اخذ گارانتی و انجام خدمات پس از فروش توسط فروشندگان به صورت مستقیم فراهم شده است.

^۳Oil Companies International Marine Forum

^۴International Group Association

^۵ International Tanker Owners Pollution Federation

^۶International Association of Classification Societies

حوزه بانکی و مالی

پس از اجرای برجام، تحولات و گشایش‌های قابل ملاحظه‌ای در حوزه مالی و بانکی رخ داده است. بر خلاف حوزه‌های انرژی و حمل و نقل، حل کامل مشکلات در حوزه بانکی (که به حوزه‌های غیربرجامی مربوط می‌شود) مستلزم همکاری و هماهنگی بیشتری است. بر اساس آخرین اطلاعات دریافتی از بانک مرکزی، عمده‌ی تحولات سه ماهه اخیر به شرح زیر است:

- امضای موافقتنامه‌ی سرمایه‌گذاری به ارزش ۶ میلیارد دلار با ایتالیا. این توافقنامه بزرگترین قرارداد خط اعتباری است که جمهوری اسلامی ایران با یک کشور اروپایی امضا کرده و نشان دهنده عزم و اراده کشورهای اروپایی برای گسترش روابط و مناسبات اقتصادی با ایران است. خط اعتباری با ایتالیا که از مدت‌ها پیش تحت مذاکره قرار داشت روز ۲۱ دی با حضور آقای پیتر کارلو پادووان وزیر اقتصاد ایتالیا در رم به امضا رسید. دو بانک ایرانی صنعت و معدن و خاورمیانه این قرار داد را به عنوان بانک‌های عامل امضا کردند و توافق شد که بانک‌های دیگر ایرانی نیز به این توافق بپیوندند.
- در نه ماهه امسال ۸۱۳ رابطه کارگزاری با ۲۸۴ بانک خارجی برقرار شده است از جمله شعب داخلی بانک ملی ایران در نه ماه نخست امسال موفق به ایجاد رابطه‌ی کارگزاری با ۳۲ کارگزار خارجی شده‌اند.
- تبادلات سوئیفتی بانک‌های کشور استمرار دارد، به عنوان مثال تبادل ۳۶ هزار پیام سوئیفتی توسط تنها بانک ملی ایران در نه ماهه امسال صورت گرفته است.
- سامانه شتاب ایران به صورت آزمایشی به سوئیچ کارت روسیه متصل شد و مذاکره با سایر کشورها ادامه دارد.
- از ابتدای برجام تا ۷ دی ۱۳۹۶ بالغ بر ۱۷۳۵۸۹ مورد خدمات تجاری در قالب ۳۲۷۲۶ فقره گشایش اعتبار اسنادی، ۳۵۲۹ فقره ثبت سفارش برات اسنادی و ۱۳۷۳۴۱ فقره حواله ارزی ارائه شده است.

حوزه بیمه

در حوزه بیمه بنا به اعلام بیمه‌ی مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بسیاری از کارگزاران و بیمه‌گران اتکایی از کشورهای اروپایی و شرق آسیا، در حال مذاکره با شرکت‌های بیمه‌ای ایران برای همکاری هستند. حسب گزارشات واصله از بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عمده تحولات این حوزه به شرح زیر است:

- ۱- تعداد ۵۱ فروند از ۷۳ فروند شناورهای ناوگان شرکت ملی نفتکش ایران و تعداد ۶۴ فروند از ۱۳۷ فروند شناورهای ناوگان کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌های تابعه موفق به دریافت پوشش

- بیمه‌ای از کلوپ‌های بین‌المللی IG شدند. در سال ۱۸-۲۰۱۷ نیز تعداد ۱۱ فروند از ۷۲ فروند شناورهای شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران تحت پوشش کلوپ‌های بین‌المللی قرار گرفتند.
- ۲- ضمناً پوشش P&I کشتی سانچی متعلق به شرکت ملی نفتکش ایران که اخیراً در برخورد با کشتی چینی دچار حادثه شده است توسط کلوپ بین‌المللی Steamship از اعضای کلوپ IG صادر شده است، که در نتیجه مسئولیت پرداخت خسارت تحت پوشش P&I کلوپ‌های بین‌المللی (با مشخص شدن مقصر حادثه) خواهد بود.
- ۳- موسسه‌های بیمه‌ی متقابل کیش و قشم که کلوپ‌های P&I ایرانی به شمار می‌آیند موفق به اخذ مجوزهای لازم برای تردد شناورهای تحت پوشش خود به اکثر بنادر اروپایی شده‌اند.
- ۴- به علاوه پس از امضای برجام، در حوزه‌ی بیمه‌های اتکایی، برخی از این شرکت‌های بیمه‌ی اروپایی نسبت به برگزاری سمینارهای آموزشی برای همکاران صنعت بیمه در تهران اقدام نموده‌اند. مقرر است چند سمینار آموزشی دیگر نیز طی چند ماه آینده برگزار شود.

مطالبات بیمه‌ای و نحوه‌ی انتقال ارز:

طی چندماه گذشته نتایج مهمی در زمینه پیگیری و وصول مطالبات از شرکت‌های خارجی حاصل شده است. تعامل و فعالیت برخی بانک‌های خارجی به صورت مرحله‌ای در جریان است و انتقال پول از ایران به حساب شرکت‌های اروپایی بدون واسطه و صرافی میسر گردیده است. همچنین برای اولین بار پس از تحریم، مطالبات از سوی شرکت‌های اروپایی به حساب بیمه‌ی مرکزی در خارج از کشور واریز شده است.

کانال خرید برجام برای اقلام دو منظوره

در بازه زمانی این گزارش، جلسات کانال خرید برجام برای اقلام دو منظوره به صورت منظم برگزار شد. در این دوره ۱۱ درخواست به کانال خرید ارائه شده است که سه درخواست مورد تایید واقع شده و مراحل بررسی و تصویب بقیه در جریان است.

بخش چهارم

آخرین تحولات در حوزه فعالیت‌های هسته‌ای

در بازه‌ی زمانی ۲۶ مهر لغایت ۲۶ دی ۱۳۹۶، فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران در چارچوب راهبرد و برنامه‌ی درازمدت هسته‌ای کشور استمرار یافته است. عمده‌ترین تحولات سه ماه گذشته به شرح زیر می‌باشند:

تأیید پایبندی ایران به تعهدات برجام توسط آژانس بین‌المللی انرژی:

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در نهمین گزارش خود از روز اجرایی شدن برجام و در هشتمین گزارش فصلی خود به شورای حکام، در تاریخ ۲ آذر ۱۳۹۶ برای نهمین بار گواهی نمود که فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران اعم از غنی‌سازی با سانتریفیوژهای نسل اول در سایت نطنز، تحقیق و توسعه سانتریفیوژهای پیشرفته و نسل جدید، تولید آب‌سنگین، مدرن‌سازی رآکتور آب‌سنگین اراک، رآکتور تحقیقاتی تهران، برنامه‌ی تولید رادیوایزوتوپ‌های پایدار در فردو و سایر بخش‌ها، بر اساس برنامه‌ی درازمدت اعلام شده از سوی جمهوری اسلامی و در چارچوب تعهدات ایران وفق برجام قرار دارد.

مدیر کل آژانس همچنین در سخنرانی خود در یکی از دانشگاه‌های آمریکایی در تاریخ ۲۳ آبان، برای چندمین بار پایبندی جمهوری اسلامی ایران به اجرای کامل توافقنامه پادمان و اجرای موقت پروتکل الحاقی و همچنین دسترسی به همه مکان‌های مورد نیاز برای بازدید بازرسان آژانس را مورد تأیید قرار داد.

پروژه مدرن‌سازی رآکتور تحقیقاتی آب سنگین اراک:

مذاکرات کارشناسی و تبادل اسناد در این حوزه، بین جمهوری اسلامی ایران و چین در جریان است. کلیه مدارک طراحی پایه در ۳ حوزه نوترونیک، ترموهیدرولیک و مخزن رآکتور مورد بررسی قرار گرفته و جلسات کارشناسی در این خصوص، در آذر ماه برگزار شده است. بررسی محاسبات و مدارک و نقطه نظرات کارشناسی فی مابین در مورد ۲۵ مدرک به نتیجه رسیده و مورد تأیید طرفین قرار گرفته است. به موازات اقدامات مذکور، مذاکرات مرتبط با تأمین سوخت رآکتور برای بارگذاری اول با طرف چینی نیز در جریان است.

آب سنگین:

میزان تولید این محصول در سه ماهه اخیر برابر با $۴۳/۲$ تن با غنای ۱۰% (معادل $۳/۸۵$ تن با غنای $۹۹/۹۵\%$) بوده است.

پروژه ایزوتوپ پایدار:

اقلام و تجهیزات قرارداد مربوط به پروژه ایزوتوپ پایدار، منتقل و تحویل شرکت ایرانی گردید. در حال حاضر این اقلام در سایت فردو برای شروع، نصب و راه‌اندازی نگهداری می‌شوند. زیرساخت‌های مربوطه نیز در حال آماده‌سازی است که انتظار می‌رود تا اوایل بهمن‌ماه سالجاری تکمیل شود. هیأت روسی به عنوان مسئول مونتاژ، نصب و تست راه‌اندازی^۷ ماشین سانتریفیوژ به زودی در سایت فردو حضور خواهد یافت. اولین گزارش پیشرفت پروژه به همراه برنامه تفصیلی زمان‌بندی این قرارداد، از سوی روسیه دریافت شده که در دست بررسی متخصصین داخلی است.

تعاملات با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی:

نظارت‌های پادمانی، پروتکلی و برجامی: براساس رویه عادی، بازرسی و نظارت بر راستی‌آزمایی مطابق برجام و موافقتنامه پادمان، در موسسات هسته‌ای، کارگاه‌های تولید سانتریفیوژ، کارخانه تولید آب‌سنگین و محل‌های نگهداری آن و تأسیسات مرتبط با تولید کنسانتره اورانیوم انجام می‌شود. علاوه بر آن مقدار محدودیت ذکر شده در برجام در خصوص میزان موجودی اورانیوم غنی‌شده حفظ شده است. در زمینه اجرای پروتکل الحاقی نیز هفتمین اظهاریه صادرات تجهیزات و مواد غیر هسته‌ای صورت پذیرفته و هشتمین اظهاریه در دست تهیه می‌باشد.

مجتمع بحرانی آب سبک: در خصوص برنامه طراحی و ساخت مجتمع بحرانی آب سبک جدید در سایت شهید شهریار تهران بر اساس کد ۳/۱ به آژانس اطلاع‌رسانی شده است.

پیشران هسته‌ای: در راستای کد اصلاح شده (۳/۱) برنامه کلی ساخت پیشران هسته‌ای، کتباً به اطلاع آژانس رسید.

همکاری‌های بین‌المللی در حوزه انرژی هسته‌ای صلح آمیز:

به منظور تحقق ظرفیت‌های پیش‌بینی شده در پیوست شماره ۳ برجام، رایزنی‌ها برای یافتن شرکای بین‌المللی ادامه دارد. اهم اقدامات قابل ذکر در این حوزه به شرح زیر می‌باشد:

⁷Setup Test.

- سمینار همکاری‌های هسته‌ای ایران و روسیه: سمینار «۲۵ سال همکاری ایران و روسیه در استفاده صلح آمیز از انرژی هسته‌ای و چشم انداز همکاری‌های آتی مطابق پیوست شماره ۳ برجام» از ۲۴ لغایت ۲۷ مهرماه در مسکو برگزار شد.
- برگزاری دومین سمینار عالی‌رتبه همکاری‌های بین‌المللی هسته‌ای: در این سمینار حجت السلام مجتبی ذالنوری و آقایان فولادگر و خالدی از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و تنی چند از مقامات کشورمان از جمله دکتر سید عباس عراقچی، معاون امور حقوقی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، آقای بهروز کمال‌وندی، معاون امور بین‌الملل، حقوقی و مجلس سازمان انرژی اتمی و دیگر معاونین این سازمان، به اضافه مقامات عالی‌رتبه‌ای از اتحادیه اروپا به ریاست خانم هلگا اشمید، دبیر سرویس خارجی اتحادیه اروپا، به همراه ۳۷ مهمان خارجی به نمایندگی از کشورهای روسیه، چین، فرانسه، سوئیس و دیگر کشورهای اروپایی و تعدادی از دانشمندان و مهندسين صنعت هسته‌ای کشورمان شرکت داشتند و بیش از ۳۰ سخنرانی در زمینه‌های مختلف ارائه گردید. خانم اشمید در سخنرانی خود ضمیمه سه برجام را زمینه‌ساز ارتباط دانشمندان ایرانی و خارجی اعلام کرد و به تعهد اتحادیه به اجرای پروژه‌های مختلف از جمله در حوزه ایمنی هسته‌ای در نیروگاه بوشهر، ایجاد مرکز ایمنی هسته‌ای در ایران و همچنین بررسی پروژه‌های دیگر در همکاری مشترک تاکید نمود. دومینیک ریستوری، مدیر کل انرژی اتحادیه اروپا نیز اظهار داشت ظرفیت بالایی برای همکاری در زمینه ایمنی و پسماند هسته‌ای و انتقال این تجارب به ایران وجود دارد. در حاشیه این سمینار، سند نقشه راه تحقیق و توسعه میان ایران و اتحادیه اروپا به امضا رسید. این نقشه راه، بطور کلی همکاری‌های تحقیق و توسعه‌ای در حوزه‌های ایمنی، حفاظت در برابر اشعه، رادیودارو و مشارکت در فعالیت‌های برنامه یورواتم ۲۰۱۹-۲۰۱۸ و همچنین فعالیت‌های آموزشی در زمینه پادمان و شکافت و گداخت هسته‌ای را شامل می‌شود.
- همکاری‌های تحقیق و توسعه با اتحادیه اروپا: در دوره زمانی این گزارش، سومین جلسه گروه کاری تحقیق و توسعه با مشارکت نمایندگان بخش‌های مختلف پژوهشی در بروکسل برگزار گردید. در این نشست، طرفین در خصوص موضوعات مورد نظر، از جمله یافتن راهکارهای عملی آغاز همکاری به بحث و تبادل نظر پرداختند. در حاشیه جلسه گروه کاری، نشستی نیز برای آشنایی بیشتر با برنامه یورواتم برگزار شد که در آن نحوه تعامل و مشارکت در برنامه‌های اتحادیه اروپا تشریح گردید. در نشست تخصصی در زمینه گداخت با رئیس کنسرسیوم گداخت اتحادیه و همچنین نماینده فرانسه در این حوزه، علاوه بر تعمیق توانمندی‌ها و علاقمندی‌های کشور، امکان همکاری با کشورهای اروپایی دارنده

این تکنولوژی نیز مورد بحث و بررسی قرار گرفت. و بالاخره، در راستای همکاری در زمینه تحقیق و توسعه با اتحادیه اروپا، بازدید از دو مرکز مهم زیر مجموعه مرکز تحقیقات مشترک اتحادیه اروپا (JRC)، با حضور متخصصین مرتبط با فعالیت‌های این مراکز انجام شد.

- همکاری با اتحادیه اروپا: توافق اولیه برای اجرای پروژه‌های همکاری در حوزه هسته ای در سال ۲۰۱۸ به ارزش ۶ میلیون یورو صورت گرفت. همکاری با اتحادیه اروپا به منظور انجام پروژه‌های مربوط به استرس تست نیروگاه بوشهر نیز ادامه یافت و بازدیدهایی به منظور پیشبرد این پروژه صورت گرفته است.

ستاد اجرای برجام وزارت امور خارجه

بیست و ششم دی ۱۳۹۶